

Obezitede Sa?I?k ?nanç Modeli Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Obezitede Sa?I?k ?nanç Modeli Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26515>

Özet

Obezitede Sa?l?k ?nanç Modeli Ölçe?i (OS?MÖ), obez bireylerin kilo verme süreçlerine yönelik tutumlar?n? ve inançlar?n? incelemek amacıyla Sa?l?k ?nanç Modeli (S?M) çerçevesinde geli?tirilmis? bir ölçektir. Ölçek, bireylerin obeziteyi alg?lama biçimlerini, sa?l?k risklerine duyarlılıklar?n?, kilo vermenin faydalar?n? ve engellerini de?erlendiren 32 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu araç, obezite yönetimi ve halk sa?l??? çal???malar?nda bireylerin davran???sal niyetlerini ve sa?l?k motivasyonlar?n? anlamak için kritik bir psikometrik araçtır.

Ölçek, Özden Dereli tarafından 2010 yılında doktora tezi kapsamında geli?tirilmiştir. Amacı, obezite ile mücadele eden bireylerin sa?l?k davran???ları?n? etkileyen temel psikolojik bile?enleri ölçmek ve bu sayede etkili müdahale stratejilerinin tasarlanmasına katkıda bulunmaktır. Ölçeğin geli?tirme süreci, kapsamlı geçerlik ve güvenilirlik analizleri ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Obezite, Sa?l?k ?nanç Modeli, Kilo Kayb?, Tutum, Algılanan Ciddiyet, Algılanan Engel, Psikometri, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Özden Dereli

Amaç

Obezitede Sa?l?k ?nanç Modeli Ölçe?i (OS?MÖ), obez bireylerin kilo verme eylemine yönelik motivasyonlar?n? ve davran???sal e?ilimlerini Sa?l?k ?nanç Modeli'nin temel bile?enleri do?rultusunda ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle bireylerin obeziteyi bir sa?l?k riski olarak alg?lama düzeylerini ve bu riskten korunma veya kurtulma eylemlerinin (kilo verme) faydalarına olan inançlar?n? tespit etmek üzere tasarlanmıştır.

Bu aracın temel kullanım amacı, sa?l?k profesyonellerine ve araştırmacılara, obezite tedavisinde bireysel inançlar?n ve algıların rolünü anlamaları için veri sağlamaktır. Elde edilen veriler, kişiselleştirilmiş sa?l?k eğitim programları?n ve müdahale stratejilerinin geli?tirilmesinde temel teşkil etmektedir.

Yapı

OS?MÖ, teorik olarak Sa?l?k ?nanç Modeli (S?M) üzerine kurulmuştur. S?M, bireyin sa?l??? tehdit eden bir duruma karşı eyleme geçme olasılı???nı, o durumla ilgili algılarına bağlı olduğunu öne sürer. Ölçek, bu modelin obezite bağlamındaki beş temel bile?enini ölçmektedir.

Ölçek 32 maddeden olu?makta olup, a?a??daki be? alt boyutu içermektedir:

Engel Alg?s?: Kilo verme eyleminin zorluklar?na ve engellerine dair inançlar.

Ciddiyet Alg?s?: Obezitenin bir hastal?k olarak ciddiyetine ve potansiyel sonuçlar?na dair inançlar.

Sa?l???n Önemi: Genel sa?likla ilgili konulara verilen önemi ve sa?lik bilincini ölçer.

Yarar Alg?s?: Kilo vermenin getirece?i fiziksel ve psikolojik faydalara dair inançlar.

Duyarlı?k Alg?s?: Bireyin obeziteye ba?lı sa?lik sorunlar? geli?tirme riskine kar?? duydu?u korku veya hassasiyet.

Geçerlik

Ölçe?in yap?sal geçerlili?ini ve kapsam geçerlili?ini belirlemek amacıyla faktör analizi uygulanm??tır. Uygulanan analiz sonucunda, teorik beklentilere uygun olarak be? faktör grubu (alt boyut) elde edilmi?tir. Bu faktörler, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n sa?lam oldu?unu göstermi?tir.

Yap?lan analizlerde, ölçek maddeleri aras?ndaki korelasyonun yeterlili?ini gösteren Kaiser-Meyer-Oklin (KMO) de?eri 0.65 olarak bulunmu?tur. Bu de?er, verilerin faktör analizi için uygun oldu?unu i?aret etmektedir. Ayr?ca, küresel anlamlı??? test eden Bartlett Testi katsay?s? ($\chi^2 = 3716.842$, $p < 0.70$, $p < 0.00$) saptanm??tır, bu da maddelerin ilgili alt boyutu temsil etme gücünün yüksek oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Obezitede Sa?lik ?nanç Modeli Ölçe?i'nin (OS?MÖ) iç tutarlı?k güvenilirli?i, Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak de?erlendirilmi?tir. Genel ölçek için Cronbach Alfa katsay?s? 0.80 olarak hesaplanm??tır. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin yüksek düzeyde iç tutarlı???a sahip oldu?unu ve güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu göstermektedir.

Ölçe?in zamana kar?? tutarlı???n? (test-tekrar test güvenilirli?i) belirlemek amacıyla yap?lan analizlerde, OS?MÖ'nün her bir alt boyutunun güvenilirlik katsay?s? >0.60 ($p < 0.00$) olarak belirlenmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in zaman içinde tekrarlanan uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verdi?ini kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçe?in geli?tirme sürecinde, yap?sal geçerlili?in sa?lanmas? amacıyla aç?mlay?c? faktör analizi kullan?lm??tır. Analiz, ölçe?in temelini olu?turan Sa?lik ?nanç Modeli'nin bile?enlerine kar??lı?k gelen be? ana faktörün varlı???n? ortaya koymu?tur. Bu be? faktör, ölçe?in 32 maddesini anlamlı ve teorik olarak tutarlı alt boyutlara ay?rmaktadır.

Faktör yükleri ve madde-toplam korelasyonlar?, maddelerin ilgili faktör alt?nda yüksek derecede do?gunlu?a sahip oldu?unu göstermi?tir. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in sadece obezite inançlar?n? de?il, ayn? zamanda S?M'in öngördü?ü teorik ayr?m? da ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü kan?tlamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme

Format: Likert Tipi (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir, genellikle S?M ölçekleri 5 veya 7 noktal? Likert format?ndad?r).

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Obez Bireyler

Ya? Grubu: Yeti?kin

Popülasyon Detaylar?: Kilo vermeye yönelik tutum ve inançlar? incelenen obez bireyler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

S?M, Alg?lanan Duyarl?l?k, Alg?lanan Ciddiyet, Alg?lanan Yarar, Alg?lanan Engel, Psikolojik De?erlendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Ege Üniversitesi Sa?lik Bilimleri Enstitüsü, ?zmir (Tez çal??mas? s?ras?nda).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2010 (Doktora tezinin tamamlanma y?l?).

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m? için sorumlu yazar Özden Dereli'den izin al?nmas? gerekmektedir. Ücret bilgisi mevcut de?ildir.

Ölçe?in dayand??? doktora tezine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir:

tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [obezitede-saglik-inanc-modeli-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Dedeli, Ö. (2010). *Obez bireylerin kilo vermeye yönelik tutum inançlar?n?n incelenmesi: Sa?l?k ?nanç Modeli'nin uygulanmas?* (Doktora tezi). Ege Üniversitesi Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Obezitede Sa?l?k ?nanç Modeli Ölçe?i Maddeleri

Ölçek 32 madde ve 5 alt boyuttan olu?maktadır:

Engel Alg?s? (8 m): Obez olman?n sa?l?k aç?s?ndan bir zarar? yoktur.

Ciddiyet Alg?s? (4 m): Obezite bir hastal?kt?r.

Sa?l???n Önemi (8 m): Sa?l?k ile ilgili konularda kitap, dergi, radyo, televizyon gibi bas?n yay?n? takip ederim.

Yarar Alg?s? (8 m): Kilo verirsem fiziksel olarak daha iyi görünece?im.

Duyarlı?k Alg?s? (4 m): Obeziteye ba?l? sa?l?k sorunlar?m?n geli?ebilme ihtimali beni korkutur.